

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ประดิษฐา พิทักษ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.วรพจน์ สุทธิสัย, 51 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 13 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 23 สิงหาคม 2545 การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และศึกษากระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้าน โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาภาคสนาม ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่าง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม จะสามารถยืนยันต่อไปได้ จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านสังคม จะต้องมีส่วนที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์ด้านเครือญาติในชุมชนอย่างเหนียวแน่น และมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอย่างต่อเนื่อง ด้านการเมืองและการปกครอง ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และมีการสร้างกระบวนการประชาสังคมในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ มีการระดมเงินทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพหรือช่วยเหลือกันในชุมชน และมีการรวมกลุ่มทางด้านอาชีพอย่างหลากหลาย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วรพงษ์ สุทธิสัย)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

11 พ.ย. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วรพจน์ สุทธิสัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์ อาจารย์วีรพงษ์ พลนิกรกิจ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนในการอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิกกองทุน ที่ได้ให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ทำนุ้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา รวมทั้งสามีและลูก ๆ ที่ช่วยแบ่งเบาภาระภายในครอบครัวให้ได้มีวันนี้

ประดิษฐา พิทักษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	
หน้าอำนวยการ	
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญ	
สารบัญแผนภาพ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 ปฏิสัมพันธ์วัฒนธรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	9
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
7. หลักการประเมิน โครงการแบบซัพพอร์ตโมเดล	16
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	18

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	19
1. วิธีการประเมินโครงการ	19
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	27
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	29
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	29
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	38
3. ผลการทดลองวิธีใหม่	43
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	43
5. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	44
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	45
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	48
1. สรุป	48
2. อภิปรายผล	49
3. ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร. 1 – บร. 12	53
ภาคผนวก ข ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544	105
ภาคผนวก ค ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544	113
ภาคผนวก ง คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	135

	หน้า
ภาคผนวก จ แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	143
ภาคผนวก ฉ ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบ้านสัมทบงาม	160
ภาคผนวก ช การประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน	168
ประวัติผู้เขียน	173

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
1. แนวความคิดรูปแบบการประเมินโครงการ	2
2. รูปแบบการประเมินการตัดสินใจแบบชีพพีโมเดล	16
3. แนวความคิดการประเมินของชีพพีโมเดล	19
4. แนวความคิดของการประเมินของเคอร์รี่แพททริก	21
5. ความสัมพันธ์ของการประเมินแบบ CIPP Model	26

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	35
2.	จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร	36
3.	แสดงกรรมสิทธิ์ในการถือที่ดินทำกิน	37
4.	รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว	37

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจสืบเนื่องจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี วัตถุดิบ และทุนจากต่างประเทศแทบทั้งสิ้นทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศอ่อนแอ ประกอบกับประเทศยอมรับระบบการค้าเสรีซึ่งต้องอาศัยความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเข้าต่อสู้ จึงทำให้ประเทศต้องพ่ายแพ้บนเวทีเศรษฐกิจโลกอย่างง่ายดาย ผลของวิกฤตเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา กระทั่งถึงสังคมและขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ เริ่มต้นจากสังคมของคนที่ย่ำแย่ ขยายสู่ชนชั้นกลางและขยายผลถึงสังคมระดับรากหญ้า ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอย่างรวดเร็วและทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยสังเกตได้จากปัญหาการว่างงาน ปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น ขณะเดียวกันกระแสประชาธิปไตยและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ยังผลให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างฉับพลันในขณะที่ประชาชนยังขาดความพร้อมหลายประการ จำเป็นต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่พี่น้องประชาชนทั่วประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันว่าปัญหาเศรษฐกิจของไทยนั้นเกิดเนื่องมาจากนโยบายของชาติที่มุ่งภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และกลุ่มนายทุนที่ย่ำแย่มาก การสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อย และการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ซึ่งมีมาตั้งแต่อดีตทำให้ทุกฝ่ายหันมาให้ความสนใจเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ในกรณีที่ให้ประชาชนมีอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ นำทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีอยู่มาประยุกต์ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ซึ่งมีการประกาศนโยบายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชนในสังคมเพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพ สำหรับก้าวหน้าเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้โดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 74,881 หมู่บ้าน ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านโดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินให้รูปสารนิพนธ์ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง ของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

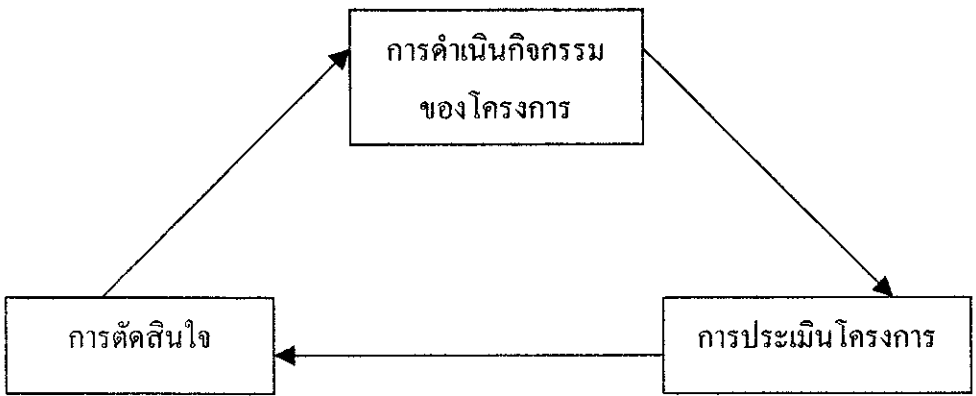
1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม
3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านสัมทบงาม
4. เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายในชุมชน
5. เพื่อศึกษาถึงเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนบ้านสัมทบงาม

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

- C มาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I มาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P มาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P มาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน

สต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็น ที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนด ชื่อของรูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกประเด็นที่จะได้ประเมิน ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation = C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนิน โครงการประเด็น ปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation = I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอ เพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation = P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation = P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของ โครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ
(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545: 89-90)

4. วิธีการดำเนินงาน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) เข้ามาช่วยในการประเมินด้านต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะใช้ในการประเมิน โครงการ

ประเภทของข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่างๆ จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจนเป็นข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นต้น
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็นเจตคติซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ อาทิเช่น การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนการเปลี่ยนแปลงของชุมชน หลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้าสู่หมู่บ้าน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบกระบวนการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม
2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม
3. ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนภายในบ้านสัมทบงาม
4. ได้ทราบถึงการเกิดองค์กรเครือข่ายและความร่วมมือกันภายในชุมชน
5. ได้ทราบถึงความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของชุมชนภายในบ้านสัมทบงาม

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลหลักวิชาการต่างๆ ซึ่งได้ประมวลจากแนวคิด หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ ซึ่งมีเนื้อหาสาระและประเด็น เทคนิคการประเมินด้วยรายละเอียดดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพโฟมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2544 : 3)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

เมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้ แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง

ชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านอีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาเทศบาล ในเขตการปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 :1-2)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่2) พ.ศ.2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน
“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน”

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อเรียกว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรอง

ประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของคณะกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุมถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 : 2-6)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรู้ รับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งกรรมการกองทุน ตามข้อ 20(3) และ (4)

(หมวด 5 ข้อ 17 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเองแล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ
6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
2. ระเบียบข้อบังคับ
3. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบัน
2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกแล้ว
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของการถือหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค
4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. หมู่บ้าน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน หรือ เครือข่ายนอกหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุน

สนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กองทุนหมู่บ้าน จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรม
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
10. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสื่อกบงาม มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง ของกองทุนเลขที่ 66 หมู่ 9 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 30170 โทรศัพท์ (044) 239924
2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 2.2 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - 2.3 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคน ไม่น้าวเมาสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
 - 2.4 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 5 ประการ
 1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการทำงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน
 5. เป็นคนชอบช่วยเหลืองานสังคมอย่างสม่ำเสมอ
3. เป็นแหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
 1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 2. เงินกู้ยืม
 3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 4. ค่าธรรมเนียมแรกของการเข้าเป็นสมาชิก

5. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
6. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใดๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ขึ้นไปนับถึงวันสมัครเป็นสมาชิก
2. เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. เป็นผู้มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ

5. การสมัครเป็นสมาชิก

1. แจ้งความประสงค์สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีขึ้นไป และมีคุณสมบัติตามข้อ 4(1)
3. สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก
4. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนหมู่บ้านไม่ว่าด้วยประการใดๆ
6. นำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

สมาชิกที่ทั้งเป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กองทุนกำหนด

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งรายใดไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอต้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืม พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้า ไปบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนการชำระหนี้

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2, 2544 : 23-24)

ประเภทการกู้ยืมของกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม หมู่ที่ 9 ต.เสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้จ่ายให้กิจกรรมดังต่อไปนี้

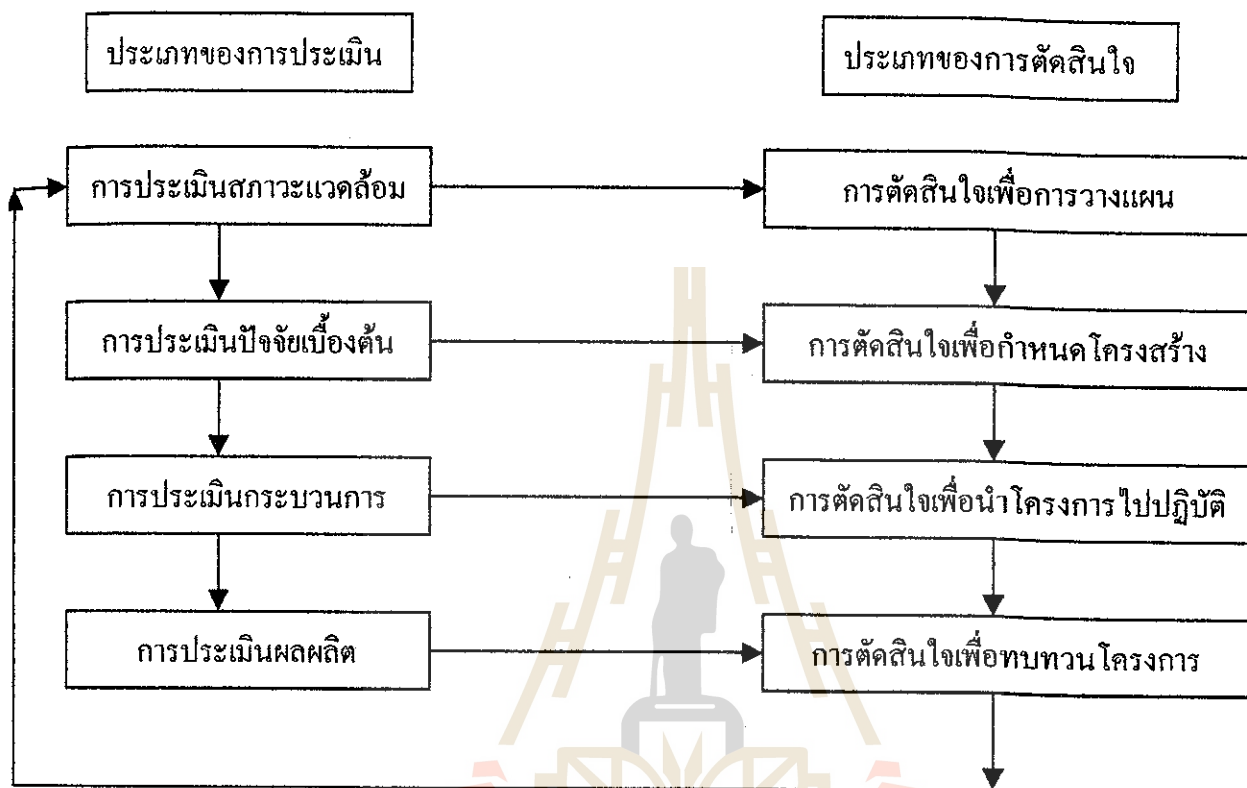
1. การพัฒนาอาชีพ
2. สร้างงาน
3. สร้าง หรือ เพิ่มรายได้
4. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
5. เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่บุตร

การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม

1. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่มีความประสงค์และขอกู้เงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้ตามประเภทกิจกรรมข้างต้น ต้องมีลักษณะและคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
3. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) ในกรณีกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่า 20,000 บาท จะต้องเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
4. ในกรณีครัวเรือนมีสมาชิกสมทบ มีสิทธิ์กู้ยืมเงินได้
5. การดำเนินงานตามโครงการที่ขอกู้ สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
6. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิตจะต้องให้ สามี-ภรรยา หรือบุตรรับสภาพหนี้แทน
7. หลักประกันเงินกู้ ต้องให้สมาชิกจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน แต่ต้องเป็นสมาชิกต่างครัวเรือน ในกรณีไม่มีสมาชิกค้ำประกัน สมาชิกผู้กู้ยืมสามารถใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ

การนำเอาแบบจำลองชีพไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่าปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม มีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่และมี การประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้กรอบคิดในการประเมินแบบชีพ

แบบจำลองชีพประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ,2545: 221-234)

รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวนได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสาน แนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกันโดยจำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือ ไม่โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการระยะต่อไป

กับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรที่จะมีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพ ในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้น คือ การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินการโครงการใดๆ ที่ตัวชี้วัดเกณฑ์และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้ สตรีทเวน ได้จำแนกการประเมินสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ โครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา 2545 : 85-86)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

(คู่มือบัณฑิตศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ 2545)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านต้นกบงาม ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

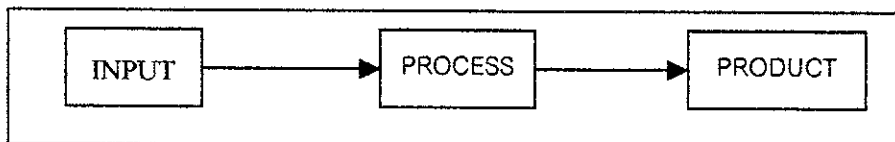
1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีรูปแบบ ซิปป์ โมเดล (CIPP MODEL) โดยมีระบบใหญ่ๆ อยู่ 4 ตัว ดังนี้

1. Context System คือ บริบทของหน่วยระบบ
2. Input System คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
3. Product System คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
4. Product System คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

สามารถเขียนแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของระบบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบ

CONTEXT

แผนภูมิที่ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบ

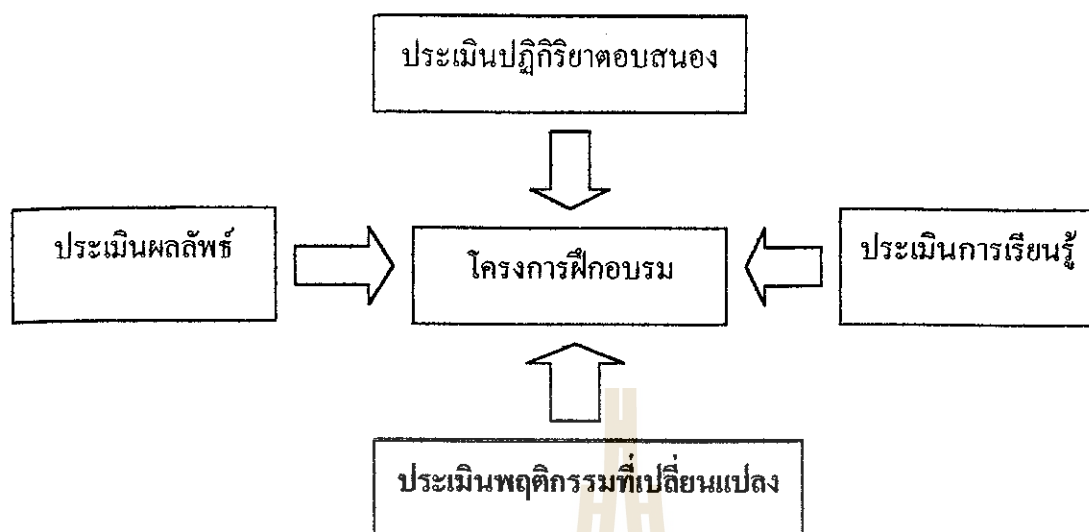
1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของสองระบบ คือ หน่วยระบบ A ระบบบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B หน่วยระบบกิจการของผู้กู้แต่ละราย
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบ การบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์คแพททริค (Kirkpatrick) เคอร์คแพททริค ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมิน โครงการฝึกอบรม ว่า “การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในการอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด”

โดยเคอร์คแพททริค ได้กำหนดแนวทางของการประเมิน โครงการฝึกอบรมจำแนกออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้สึก หรือความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน
- 2) ประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน
- 3) ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยน (Behavior Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานว่าเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลจาก เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชา เป็นต้น
- 4) ประเมินผลลัพธ์ (Results Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผลจากการอบรมก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งต่อตนเองและต่อหน่วยงานของตนเองอย่างไร โดยใช้แบบสอบถาม หรือ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

โดยเคอร์รี่แพตทริก ได้นำเสนอความสัมพันธ์ของสิ่งที่ประเมิน

(จุฬารักษการประเมินเพื่อพัฒนา 2545 :91-92)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) หมายถึง ประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านสัมทบงาม โดยผู้ศึกษาจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดพบว่า หมู่บ้านสัมทบงามมีทั้งสิ้น 160 ครัวเรือน จำนวนประชากร 858 คน แยกเป็นชาย 447 คน เป็นหญิง 411 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง ประชากรบางส่วนของชุมชนบ้านสัมทบงาม โดยศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มาศึกษาเกี่ยวกับกรณีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน	13	คน
สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน	153	คน
สมาชิกที่อนุมัติให้กู้เงินจำนวน	90	คน
สมาชิกที่ยังไม่ได้กู้เงินจำนวน	63	คน
ผู้นำอาวุโสและผู้นำกลุ่ม	6	คน
ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	705	คน

โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตาม บร. ต่างๆ คือ

บร. 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน (30%) ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

บร. 3 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน (30%) แบ่งเป็นผู้นำ (15%) และประชากรทั่วไป

บร. 4 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน (30%) ของกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกที่กู้ยืมเงิน

บร. 5 ใช้กลุ่มตัวอย่างแทนของหมู่บ้านภายในตำบลสมาชิก 14 หมู่บ้าน

บร.6 ใช้กลุ่มอาชีพภายในหมู่บ้านและของตำบลเสมาทั้ง 14 หมู่บ้าน

บร.7 ใช้กลุ่มตัวอย่าง (20%) ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

บร.9 ใช้กลุ่มตัวอย่าง (20%) ของประชากรในหมู่บ้าน

บร.11 ใช้กลุ่มตัวอย่าง (35%) ของจำนวนผู้รู้ทั้งหมด

บร.12 ใช้กลุ่มตัวอย่างแทนของหมู่บ้านภายในตำบลเสมาทั้ง 14 หมู่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร หมายถึง ประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลได้ค่าที่แปรไปสำหรับให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชากรนั้น ๆ

ตัวชี้วัดหมายถึงข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องศึกษา จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรในการวิจัยโครงการตามหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B การกำหนดตัวชี้วัด เพื่อที่จะทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทระบบกองทุนหมู่บ้านแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 เศรษฐกิจหมู่บ้าน
- 2.4 ข้อมูลด้านอื่น ๆ
 - ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - วัฒนธรรม
 - การศึกษา

- ด้านสาธารณสุข
- ด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2) เงิน 1 ล้านบาท
 - 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 5) ผู้สมัครขอกู้
 - 6) อื่นๆ เช่น นักศึกษา บัณฑิต และทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1) การคัดเลือกผู้กู้
 - 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3) การรับชำระหนี้
 - 4) การทำบัญชี
 - 5) การช่วยเหลือตลาด
 - 6) อื่นๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
 - 4.1 ผลโดยตรง
 - 1) จำนวนผู้กู้
 - 2) ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
 - 1) จำนวนผู้กู้ได้
 - 2) จำนวนสะสมของหมู่บ้าน
 - 3) การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4) การเกิดกิจการใหม่ๆ ของผู้กู้ในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

- 1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด หน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบด้วย 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ตามที่กล่าวมาแล้ว

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ตามที่กล่าวมาแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

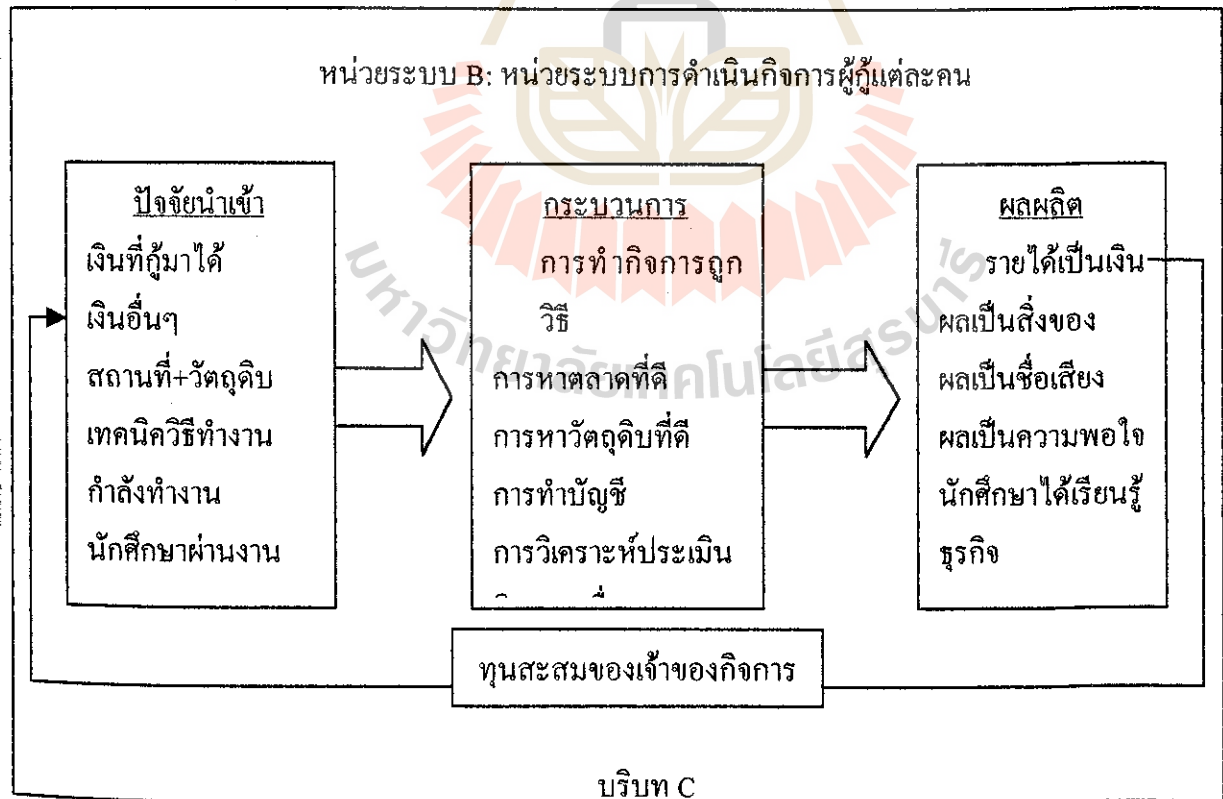
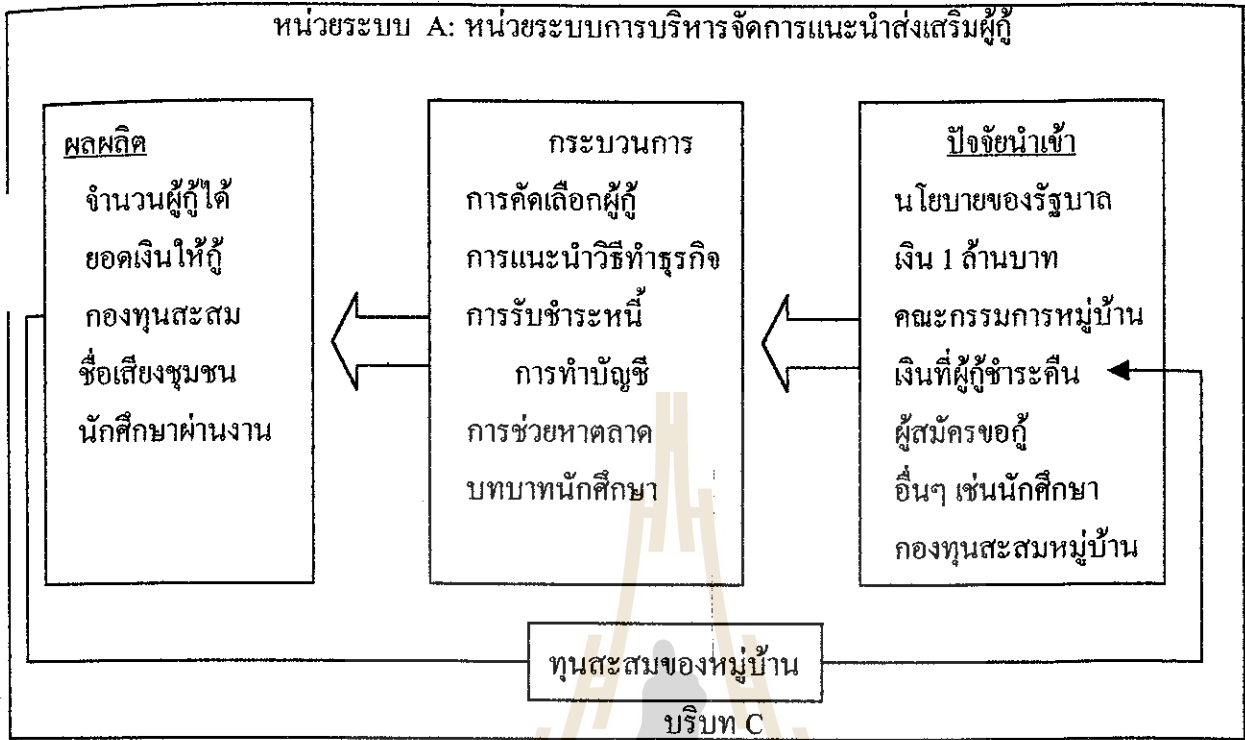
- 1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลครอบครัว
- 2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ
- 3) หนี้สินของธนาคารของผู้ดูแล
- 4) หนี้ภายนอกของระบบของผู้ดูแล
- 5) อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 6) รายได้ของครอบครัว
- 7) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วย

- 1) เงินที่กู้มาได้
- 2) เงินอื่นๆ
- 3) สถานที่และวัสดุคิบ
- 4) เทคนิควิธีการทำงาน
- 5) กำลังทำงาน
- 6) อื่นๆ นักศึกษาบัณฑิตกองทุน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1) การทำกิจการถูกวิธี
 - 2) การหาตลาดที่ดี
 - 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 4) การทำบัญชี
 - 5) วิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่
 - 1) รายได้เป็นเงิน
 - 2) ผู้รู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
 - 1) ผู้รู้ได้ขยายกิจการ
 - 2) ผู้รู้ได้ทำการกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดี
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่
 - 1) ผู้รู้สามารถพึ่งพาตนเอง
 - 2) ผู้รู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง
 - 3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน
 - 4) อื่นๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

โดยมีรูปแบบในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดังนี้
 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายที่จะนำมาใช้ได้ และวิธีการที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน สัมทบงาม ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีในการเก็บข้อมูล มีดังนี้

1. การสังเกตและบันทึก การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมทำกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ผู้นำชุมชน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านทั้งรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.) เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์และให้ได้ความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด
3. การประชุมกลุ่มเวทีชาวบ้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมของ สมาชิกกองทุนและการประชุมสามัญของหมู่บ้านที่มาร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นต่างๆ โดยการบันทึกข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จะศึกษาจากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยการศึกษาเป็นรายบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์สังเกต ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่เป็นสมาชิกกองทุน ดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบเจาะลึกรายการณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน ประธานกองทุน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ประชาชนภายในชุมชน
2. ทำการสังเกตการณ์พฤติกรรมของบุคคลและสภาพทั่วไปในด้านต่างๆ ภายในชุมชน
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ จากกลุ่มบุคคล ภายในชุมชน หมู่บ้าน อาทิเช่น วัด โรงเรียน สถานีนอนามัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่กู้กองทุนหมู่บ้าน และจำนวนสมาชิกที่ไม่ได้กู้กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความรู้ความเข้าใจชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจความสนใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านที่มีต่อผู้นำชุมชน หมู่บ้านที่เข้มแข็งควรมีลักษณะอย่างไร เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมี 6 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับคือ

1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยในอดีตเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะมีหนี้สินกับต่างประเทศมากมาย ความยากจนของกลุ่มเกษตรกรเป็นปัญหาที่ประเทศได้หาทางในการแก้ไข เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มคนยากคนจนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้จากปัญหาความยากจนของชาวไร่ชาวนาเป็นผลมาจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านการศึกษาความรู้ความสามารถ ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้เพราะการพัฒนาในแต่ละด้านต้องมีการลงทุนมาก เมื่อขาดความรู้ความสามารถ ก็จะส่งผลให้คุณภาพของผลผลิตไม่ดี การส่งออกสินค้าต่างประเทศถูกกดราคา นับจากวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 คนไทยเหมือนตกอยู่ในฝันร้ายจากสงครามค่าเงินบาทลอยตัวตามด้วยการปิดตลาดเงินทุนหลักทรัพย์ การล้มละลายของบริษัทที่ผู้กู้เงินจากต่างประเทศ รัฐบาลไทยต้องเข้าไปค้ำประกันเงินกู้ภาคเอกชน กระทั่งในที่สุดต้องเข้าโครงการ IMF อันเป็นเหตุให้ภาคเอกชนทุกซีกหันหน้าจากมาตรการของ IMF วิกฤตเศรษฐกิจ คราวนี้บอกอะไรแก่สังคมไทยได้

ถ้าจะย้อนถึงเหตุการณ์หลังประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ค่าเงินบาทอ่อนตัว ลงมาอยู่ที่ระดับ 28.10 บาท ส่วนดัชนีราคาหุ้น ตลาดหลักทรัพย์ อยู่ที่ระดับ 596.37 จุดฐานะของประเทศช่วงนั้น ง่อนแง่นเต็มทนโดยนักลงทุนต่างประเทศขนเงินออก ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจแทบไม่เหลือและประเทศก็เต็มไปด้วยปัญหาหนี้สินภาระหนี้ต่างประเทศเมื่อ

สิ้นปี 2540 มีจำนวน 109,276 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแยกเป็นหนีภาคเอกชนประมาณ 8,512 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หนีภาครัฐจำนวน 24,082 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัจจุบันแม้ยอดหนี้ต่างประเทศจะลดลงเหลือ 64,394 ล้านดอลลาร์ โดยแยกเป็นหนีภาคเอกชน 37,667 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนีภาครัฐ 26,727 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัญหานี้ ภาคสถาบันการเงินก็ยังไม่จบ และหนี้สาธารณะก็พุ่งกว่า 3 ล้านล้านบาท หรือประมาณ 60% ของผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ(จีดีพี) ส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีตัวเลขการเติบโตสูงหลังเกิดวิกฤตฟองสบู่เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตที่ติดลบจากที่เคยโต 9.3% ของจีดีพีในปี 2538 โต 6% ในปี 2539 แต่ปี 2540 หั่นมาติดลบ 1.4% และปี 2541 ติดลบ 10.6% ก่อนที่จะเริ่มกระเตื้องขึ้นในปี 2542 โดยเศรษฐกิจโต 4.5% ปี 2543 เติบโต 4.7% และหั่นลบเหลือโต 1.7% ในปี 2544 สำหรับไตรมาสแรกปีนี้ เศรษฐกิจเติบโต 3.9% และประมาณกันว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจจะเติบโต 3.5-4% ของจีดีพี

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที 8-14 กรกฎาคม 2545 ปีที่ 22)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิกฤตการณ์ทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำตั้งแต่ ปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้ทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจกว่า 2,000 ล้านบาท โดยความร่วมมือกันกับ 8 สถาบัน ได้แก่

1. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
2. สถาบันเพิ่มผลผลิตไทย-เยอรมัน
3. สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม
4. สถาบันยานยนต์
5. สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
6. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม
7. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
8. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

โดยความร่วมมือกันจัดโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Invigoration Thai Business:ITB) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและดำเนินงานพลิกฟื้นธุรกิจให้สามารถดำเนินกิจการและรักษาสภาพการจ้างงานไว้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการยกระดับขีดความสามารถของกิจการ ให้พร้อมแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลกระดับสากล (รายงานพิเศษอัดฉีด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่านโครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย,2545)

3) ภาวะการค้าของประเทศ

เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศค้าที่ชะลอตัวทำให้การส่งออกสินค้าลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงดุลการชำระเงินของประเทศ ด้านมูลค่านำเข้าลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออก ดุลการค้าขาดดุล 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเมื่อรวมกันกับดุลบริการและบริจาคที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งคงเกินดุล 256 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากนักทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 531 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชนโดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระคืนเงินกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำเข้าเงินกู้ในจำนวนใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออก จึงทำให้เงินทุนไหลออกสุทธิลดลงมาก ดุลการชำระเงินเกินดุล 488 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่าการนำเข้าประมาณ 6.4 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า จำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 ดุลการค้าเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงมากจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุลถึง 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 5.7 และมูลค่าการนำเข้าลดลงเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.6 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, 2544)

4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยในปี 2542 ดีกว่า 2541 มีปริมาณสารพิษน้อยกว่า ผลจากการตรวจวัดคุณภาพอากาศตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2542 พบว่า ฝุ่นละอองยังคงเป็นปัญหาสำคัญ แต่ระดับความรุนแรงได้น้อยลง ส่วนก๊าซโอโซนมีค่าเกินมาตรฐานเป็นครั้งแรก โดยเฉพาะอากาศในกรุงเทพมหานคร นิตยสารเอเชียวิกได้เลื่อนอันดับให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ อันดับที่ 13 คาดว่าในห้วงสัปดาห์หน้าแนวโน้มความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศจะลดน้อยลงอีก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่อง ในการควบคุมการระบายสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆ ประกอบกับเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวมีส่วนทำให้กิจการจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญของสารมลพิษทางอากาศ เช่น การจราจร การก่อสร้าง รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่างๆ ยังคงชะลอตัว

5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้เห็นถึงภาวะการจ้างงานในเดือนพฤศจิกายน 2544 ซึ่งมีจำนวนผู้ประกันตนสูงกว่าระยะเดียวกันกับปีก่อน 40,404 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่าจำนวนผู้ประกันตนลดลง 54,896 คน หรือลดลงร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดยอดผู้ประกันตนกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่หมดระยะเวลาผ่อนผันและไม่มีใบอนุญาตทำงานออกจากระบบ ประกอบกับมีการปรับลดลงของจำนวนผู้ประกันตนหลังจากที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุก 3 เดือนสุดท้ายของปี แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานมากขึ้นมีรายได้มากขึ้น ความเดือดร้อนในเรื่องการเงินก็จะน้อยลง ประชาชนมีเงินที่สามารถใช้ชำระหนี้เงินกู้ได้

6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ในปัจจุบันประชากรในชนบทเริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านคิดและประดิษฐ์ผลงานขึ้นมา และมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปช่วยให้ความรู้ในด้านการตลาดมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาพของความอ่อนแอ หรือการถูกเอารัดเอาเปรียบจึงลดน้อยลง

7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากการร่วมกันรณรงค์ซื้อสินค้าไทยใช้ของไทย ที่มีการปลุกจิตสำนึกคนไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันสินค้าไทยเป็นที่ต้องการทั้งชาวไทยเองและชาวต่างประเทศ เช่น สินค้าเครื่องหนัง อาหารไทย เป็นต้น ตลอดจนรายงานการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ลดลง แสดงให้เห็นว่าคนไทยเริ่มที่จะนิยมสินค้าที่ทำจากฝีมือคนไทยด้วยตัวเอง

จากการประเมินบริบทประเทศ ซึ่งมีผลที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ โดยภาพรวม เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ความเดือดร้อนและเป็นหนี้สินของประชากร บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบถึงระดับหมู่บ้าน (บ้านสามกบงาม) ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่ทำให้เกิดปัญหาการเลิกจ้างตามมา ทำให้ต้องย้ายถิ่นกลับมาท้องถิ่นของตัวเองจึงต้องประกอบอาชีพใหม่

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านส้มกบงาม เป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อ พ.ศ.2510 หรือ 44 ปีที่ผ่านมา โดยความเป็นมาเดิมหมู่บ้านส้มกบงาม ได้เป็นส่วนหนึ่งของบ้านน้อยกุดคล้า ต่อมาได้มีจำนวนหลังคาเรือนและจำนวนประชากรมากขึ้น จึงเห็นว่าด้านการปกครองการดูแลของผู้ใหญ่บ้านน้อยกุดคล้าไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ประกอบกับหมู่บ้านนี้อยู่ห่างไกลกับบ้านน้อยกุดคล้า จึงได้ขอแยกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่ง โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายเหล็ง โบบสูงเนิน สาเหตุที่ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “ส้มกบงาม” เนื่องจากจากหมู่บ้านนี้มีต้นไม้ที่ใหญ่ และสวยงาม ชาวบ้าน จะเรียกว่าต้นไม้ที่ว่า ต้น “ส้มกก” หรือต้น โอกโรก ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของนายโตะ ปัจจุบันนี้ต้นไม้ต้นนี้ได้ถูกตัดโค่นแล้วจากชาวบ้าน (จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน)

2) สภาพปัจจุบัน

อาณาเขตของหมู่บ้าน

บ้านส้มกบงาม หมู่ที่ 9 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มี
อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จด	ท้องที่อำเภอด่านขุนทด
ทิศใต้	จด	บ้านน้อยกุดคล้า
ทิศตะวันออก	จด	ตำบลม่วงขี้เหล็ก
ทิศตะวันตก	จด	บ้าน โสภแจ้ง

ทำเลที่ตั้ง

ลักษณะภูมิประเทศของบ้านส้มกบงามนั้นบริเวณที่ตั้งบ้านเรือนจะเป็นที่สูง ส่วนบริเวณที่ทำนาจะเป็นที่ลุ่ม

บ้านส้มกบงามมีพื้นที่ทั้งหมด	4,610 ไร่
พื้นที่ทำการเกษตร	3,704 ไร่
พื้นที่ทำนา	900 ไร่
พื้นที่ที่เป็นป่าช้า	6 ไร่ 3 งาน

พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ จะทำไร่มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด ที่เหลือจะเป็นอาชีพทำนาจำนวน 900 ไร่

สภาพที่ดิน

ที่ดินของบ้านสัมทบงามจะเป็นลักษณะดินทรายปนดินแดงเหมาะสำหรับ
ทำการเกษตร

3) ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า ในปัจจุบันบ้านสัมทบงามมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน
น้ำประปา ในหมู่บ้านจะไม่มีน้ำประปาใช้ชาวบ้านจะอาศัยน้ำจากบ่อน้ำมาไว้ใช้บริโภค
หรือจากการเก็บน้ำฝนไว้ในถังเก็บน้ำเพื่อใช้ได้ตลอดปี

การคมนาคม การเข้าสู่หมู่บ้านโดยมากจะใช้จักรยานยนต์เพราะรถ
โดยสารจะมี 1 เที่ยว/วัน ซึ่งเป็นประมาณตอนเช้าหลังจากนั้นจะไม่มีรถโดยสารเข้าไปภายในหมู่บ้าน
ถนน เมื่อก่อนบ้านสัมทบงามจะเป็นถนนลูกรังซึ่งใช้เกวียนเป็นพาหนะใน
การเดินทางแต่ปัจจุบันจะกลายเป็นถนนลาดยางซึ่งจะสะดวกในการติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง

แหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ในหมู่บ้านสัมทบงามมีอยู่ 2 แหล่ง คือ
1. อ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำเสือ 2. อ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำภูกระแต อ่างเก็บน้ำทั้ง 2 แหล่งนี้ชาวบ้านจะได้
ใช้ประโยชน์อย่างมากทั้งในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร อ่างทั้ง 2 แหล่งนี้จะถูกขุดลอก
คลอง โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเสมอ ส่วนมากจะใช้เฉพาะหมู่บ้านสัมทบงาม
เท่านั้น

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่ง

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
คลองน้ำตื้น	1		√
บ่อน้ำบาดาล	15	√	
ห้วย	2	√	

ระบบสาธารณสุขในหมู่บ้านสัมทบงามจะไม่มีสถานียานามัย สถานียานามัยจะอยู่ที่
หมู่บ้านหินตั้งซึ่งอยู่ห่างจากตัวหมู่บ้านสัมทบงามประมาณ 10 กิโลเมตร แต่ภายในหมู่บ้านเองจะมี
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหรือกองทุนยาของ อสม. สุขภาพอนามัยของประชาชนในหมู่บ้านสัมทบ
งามปัจจุบันมีการพัฒนาในเรื่องการรักษา 30 บาทรักษาทุกโรคและชาวบ้านมีสุขภาพดีถ้วนหน้า

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านสัมภวงาม มีจำนวนประชากร 858 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52 เป็นเพศหญิงร้อยละ 48 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 35 – 44 ปี

ตาราง ที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	447	52
- หญิง	411	48
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 1 ปี – 4 ปีเต็ม	71	8.2
- 5 ปี – 14 ปี	156	18.2
- 15 ปี – 24 ปี	175	20.3
- 25 ปี – 34 ปี	137	16
- 35 ปี – 44 ปี	178	21
- 45 ปี – 54 ปี	62	7.2
- 55 ปี – 64 ปี	37	4.6
- 65 ปี – 74 ปี	31	3.6
- 75 ปี – 84 ปี	8	1.3
- 85 ปีขึ้นไป	3	0.9

4) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดหมู่บ้าน

การประกอบอาชีพ บ้านสัมภวงาม จะประกอบอาชีพหลัก คือ การทำการเกษตรกรรม เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด และอ้อย ซึ่งพื้นที่ทำการเกษตรจะมีทั้งหมด 3,704 ไร่ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการทำการเกษตรกรรมมากที่สุด

อาชีพรองลงมาของชาวบ้านสัมภวงามคือ การทำนา ซึ่งพื้นที่ในการทำนามีทั้งหมด 900 ไร่ ส่วนมากจะนิยมทำนาไว้เพื่อเก็บบริโภคอย่างเดียวไม่มีการจำหน่ายประเภทข้าวเปลือก

ตารางที่ 3 แสดงกรรมสิทธิ์ในการถือที่ดินทำกิน

จำนวนที่ดิน (ไร่)	จำนวนครัวเรือน
1 – 5	3
6 – 10	12
11 – 12	57
21 – 50	18

ตารางที่ 4 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน/ปีในแต่ละครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครัวเรือน
1,000 – 5,000	5
5,001 – 10,000	30
10,001 – 20,000	46
20,001 – 30,000	20
30,001 – 50,000	35
50,001 – 100,000	5

5) ด้านวัฒนธรรม

ชาวบ้านสืบทอดงานทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาสืบทอดคือนับถือกันตามบรรพบุรุษ วัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ สำหรับความเชื่อในเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เชื่อว่านรก สวรรค์มีจริง วัดและศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้านสืบทอดงานชาวบ้านสืบทอดงานมีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีสำคัญมีดังนี้ เดือนห้าหรือเดือนเมษายนมีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของชาวไทยเราคนหนุ่มสาวที่อยู่ต่างถิ่นจะกลับบ้านเกิดของตน เพื่อมาทำบุญและถือ โอกาสเป็นการได้พบปะกันของญาติพี่น้อง มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นการขอพรปีใหม่และเป็นสิริมงคลกับตัวเอง การสรงน้ำพระก็จะนำน้ำอบน้ำหอมมาสรงน้ำพระพุทธรูปมีการสาดน้ำกันระหว่างคนภายในหมู่บ้านและคนจากที่อื่น ถือได้ว่าเป็นงานบุญที่ชาวบ้านมีความสนุกสนานร่าเริง เดือนแปด หรือเดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดย

การถวายเทียนเจ้าพรราชา ถวายผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นเพื่อใช้ระหว่างจำพรรษา 3 เดือน และชาวบ้านยังนิยมให้ลูกหลานที่อยู่ในช่วงเป็นหนุ่มบวชในช่วงนี้ด้วย

วัดภายในชุมชน บ้านส้มกบงามมีวัดชื่อ “วัดบ้านส้มกบงาม” มีพระจำวัดอยู่ 2 รูป ชาวบ้านส้มกบงามมีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีสำคัญมีดังนี้

6) ด้านการศึกษา บ้านส้มกบงามมีโรงเรียนอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 1.5 กิโลเมตร ชื่อ โรงเรียนบ้านส้มกบงาม ซึ่งตั้งอยู่นอกหมู่บ้านใกล้เคียงอ่างเก็บน้ำของบ้านส้มกบงาม ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่มีแนวโน้มการส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับมากขึ้น เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ห่างจากตัวอำเภอสูงเนินไม่มากนัก

โรงเรียนบ้านส้มกบงาม สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2500 มีนักเรียนทั้งหมด 113 คน มีครูทั้งหมด 8 คน จบปริญญาตรี 8 คน ที่ทำการสอนนักเรียนในหมู่บ้าน โดยมีครูที่จบการศึกษาทางด้านเอกวิชาต่างๆดังนี้

วิชาเอกสังคมศึกษา	จำนวน 2 คน
วิชาเอกภาษาอังกฤษ	จำนวน 2 คน
วิชาเอกภาษาไทย	จำนวน 1 คน
วิชาเอกชีววิทยา	จำนวน 1 คน
วิชาเอกคณิตศาสตร์	จำนวน 1 คน
วิชาเอกพลศึกษา	จำนวน 1 คน

นักเรียนในโรงเรียนบ้านส้มกบงามสามารถแยกระดับชั้นเรียนได้ดังนี้

ชั้นอนุบาล 1	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	25	คน
ชั้นอนุบาล 2	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	17	คน
ชั้น ป.1	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	13	คน
ชั้น ป.2	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	10	คน
ชั้น ป.3	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	10	คน
ชั้น ป.4	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	13	คน

ชั้น ป.3	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	10	คน
ชั้น ป.4	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	13	คน
ชั้น ป.5	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	14	คน
ชั้น ป.6	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	11	คน

7) ข้อมูลด้านอื่นๆ

ในหมู่บ้านสัมทบงามจะมีการตั้งองค์กรเครือข่ายขึ้นภายในชุมชนของตนเองซึ่งเรียกว่า “สหกรณ์นิคมสูงเนิน” หรือตลาดกลางผลิตผลเกษตร วัตถุประสงค์ขององค์กรนี้ก็คือจะดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อผลผลิตทางการเกษตรของบุคคลทั่วไป สหกรณ์นิคมสูงเนินนี้ จะรับสมาชิกเฉพาะในตำบลเสมา และตำบลโนนค้ำเท่านั้น สหกรณ์จะรวบรวมซื้อมันสำปะหลัง อ้อยและข้าวโพดจากสมาชิก โดยให้สมาชิกขายผ่านสหกรณ์แล้วสหกรณ์นำไปขายต่อตลาดท้องถิ่นอื่นอีกเนื่องจาก สหกรณ์ไม่มีเงินทุนและอุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก สหกรณ์จึงขอค่าอุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก สหกรณ์จะขอค่าบริการนำผลผลิตจากสมาชิกไปขายจากแหล่งรับซื้ออีกโลกรั่มละ 2 สตางค์

ปัจจุบันสมาชิกของสหกรณ์นิคมสูงเนินมีจำนวน 574 คน สหกรณ์นิคมสูงเนิน จำกัดตั้งอยู่ที่บ้านสัมทบงาม หมู่ที่ 9 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ พ.ศ.2511 และเริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2524

ทุนการดำเนินการของสหกรณ์นิคมสูงเนินจะได้อาจมาจากเงินค้ำหุ้นของสมาชิก เงินสำรองทุนสะสมต่างๆ เงินฝากของสมาชิกและเงินที่กู้จาก ธกส.สาขาสูงเนิน สหกรณ์ได้รับวงเงินกู้จาก ธกส. เพื่อนำมาให้สมาชิกกู้เพื่อประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ซึ่งนับว่าเป็นผลสำเร็จของโครงการเครือข่ายในหมู่บ้านสัมทบงาม

(รายงานกิจการประจำปี สหกรณ์นิคมสูงเนินจำกัด,2544)

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินการนำเข้าของหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้รู้ พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมมนาและเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าในช่วงแรกประชาชนยังไม่เข้าใจถึงนโยบายของรัฐบาลที่จะจัดสรรเงินเข้ามาในหมู่บ้าน แต่หลังจากที่มีการจัดทำเวทีประชาคมเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านแล้ว ประชาชนจึงเข้าใจความหมายนโยบายของรัฐบาล

2) เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่ทางภาครัฐบาลได้มีการจัดสรรให้เป็นเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน หมู่บ้านสัมทบงามได้รับเงินโอนเข้าบัญชีธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 หลังจากได้รับเงินโอนเข้าบัญชีเรียบร้อยแล้วทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามจึงได้ทำการปล่อยกู้ให้กับสมาชิก ซึ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามมีจำนวน 153 คน โดยปล่อยกู้ไปแล้วเป็นจำนวน 90 คน ส่วนที่เหลืออีก 63 คน ยังไม่ได้มีการปล่อยกู้

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามจะคัดเลือกมาจากหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าบ้านโดยมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ผู้ที่เข้าร่วมจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านสัมทบงามมีจำนวนทั้งสิ้น 111 ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งหมด 160 ครัวเรือนจะต้องมีจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม มีคณะกรรมการทั้งชายและหญิง จากการคัดเลือกของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 13 คน โดยแบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 7 คน เมื่อได้คณะกรรมการครบตามจำนวนแล้ว ได้มีการร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามขึ้น

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เมื่อคณะกรรมการได้ทำการปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกแล้วจะมีการกำหนดให้สมาชิคนำเงินมาชำระคืนภายใน 1 ปี พร้อมเงินต้นและดอกเบี้ยโดยหมู่บ้านสัมทบงามกำหนดอัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านในการปล่อยกู้ไว้ในอัตราร้อยละ 6 บาท/ปี ถ้าสมาชิกกองทุนผลิตสัญญาการชำระคืนเงินกู้ทางคณะกรรมการมีการปรับอัตราดอกเบี้ยจากสมาชิกที่ผลิตสัญญาในอัตราร้อยละ 50 สตางค์/วัน ในการส่งเงินคืนสมาชิกต้องนำเงินส่งที่เลขานุการกองทุนหมู่บ้านพร้อมกรอกรายละเอียดในการชำระเงินคืนแก่เลขานุการกองทุนหมู่บ้านเพื่อจะได้นำเงินส่งต่อที่ธนาคารออมสินสาขาสูงเนินเพื่อเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม

5) ผู้สมัครขอู้ สมาชิกกองทุนที่มีความประสงค์จะขอู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องเขียนโครงการขึ้นมาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอู้อย่างชัดเจน และต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความสามารถที่จะบริหารจัดการได้

6) นักศึกษาบัณฑิตในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมือง เข้ามาช่วยเหลือแนะนำในเรื่องกองทุนหมู่บ้านและทำการสังเกตหาข้อมูลจากหมู่บ้านเพื่อนำไปศึกษาโดยใช้หมู่บ้านเป็นสถานที่เรียน

2.2 ผลการประเมินโครงการของหน่วยระบบ A พบว่า

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

จุดเด่น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาม พิจารณาปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกโดยจะดูโครงการที่สมาชิกเสนอมาให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาและดูฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในหมู่บ้านและความสามารถในการชำระเงินคืนกู้โดยดูจากรายได้ โดยคณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้ได้รายละ 20,000 บาท /คน ต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คนและผู้ค้ำประกันต้องเป็นสมาชิกของกองทุนด้วยการกู้ส่วนใหญ่ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามกู้เพื่อนำมาประกอบอาชีพในด้านการเกษตร เช่น ปลูกอ้อย ปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์และค้าขายเพื่อขยายอาชีพของผู้กู้ให้มากขึ้น สมาชิกกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามที่อนุมัติให้กู้มีทั้งหมด 90 คน ซึ่งแยกประเภทการกู้ยืมดังนี้

กู้เพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 72 ราย เป็นเงิน 716,000 บาท

กู้เพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 14 ราย เป็นเงิน 280,000

กู้เพื่อประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 4 ราย เป็นเงิน 45,000 บาท

จุดด้อย คือ คณะกรรมการไม่ดูฐานะของผู้กู้ที่ทำโครงการขอกู้เมื่อคณะกรรมการอนุมัติเงินกู้แล้วไม่นำเงินไปใช้ตรงตามที่ได้เสนอโครงการเมื่อถึงกำหนดชำระไม่สามารถที่จะนำเงินมาส่งคืนได้แต่บางรายที่มีฐานะยากจนแต่ขยันทำมาหากินคณะกรรมการก็ไม่อนุมัติให้กู้เพราะไม่มีผู้ค้ำประกัน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามในช่วงเริ่มต้นอาจมีปัญหาบางเล็กน้อยคือคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการทำบัญชียังไม่มี ความชำนาญและไม่มีประสบการณ์มาก่อนพอ 3-4 เดือนผ่านไป ก็มีเจ้าหน้าที่จากสถาบันต่าง ๆ เช่น ธนาคารออมสิน วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรอำเภอสีคิ้ว มาให้การอบรมด้านการทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่รับผิดชอบทางด้านบัญชีได้รับการอบรมบ่อยครั้งก็จะทำให้มีความชำนาญและเข้าใจการทำบัญชีมากขึ้น

3) การตลาด พบว่า มีตลาดกลางการผลิตผล(สหกรณ์นิคมสูงเนิน)รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้านสัมทบงาม

4) การชำระหนี้ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านสัมทบงามต้องนำเงินที่กู้มาส่งที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยเลขานุการกองทุนฯนำส่งต่อที่ธนาคารออมสินสาขาสูงเนิน

5) บทบาทของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิตการจักรการและการประเมินโครงการและช่วยส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการที่ดีต่อไปในอนาคต

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้ที่เขียนโครงการในการขอกู้ส่วนใหญ่จะเสนอโครงการทางการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ค้าขายชาวบ้านในหมู่บ้านสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 153 คนมีการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกผู้กู้เงินทั้งหมด 90 ราย สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปเป็นทุนในการสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีการชำระเงินกู้เป็นรายปี

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินกองทุนไปใช้ในทางที่ถูกต้องวัตถุประสงค์ในการขอกู้จะทำให้เกิดรายได้และประสบผลสำเร็จ

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า การพิจารณาผู้ขอกู้ของคณะกรรมการกองทุนมีขั้นตอนในการพิจารณาหลายขั้นตอนเพื่อให้เกิดความรอบคอบ ซึ่งในบางครั้งก็ต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนของผู้กู้ด้วย

2.4 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

จุดเด่น ของผู้กู้ พบว่า สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินมาประกอบอาชีพในด้านการเกษตรจะประสบผลสำเร็จ ได้ดีเนื่องจากผู้กู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการประเภทนี้มาก่อนเมื่อมีเงินเข้ามาจึงช่วยทำให้กิจการขยายมากขึ้นการดำเนินกิจการก็ไม่ปัญหาเนื่องจากมีตลาดกลางที่รองรับผลผลิตภายในหมู่บ้านคือ “ตลาดกลางเพื่อการผลิต” (สหกรณ์นิคมสูงเนิน) ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการรับซื้อผลผลิตด้านการเกษตร ในหมู่บ้าน

จุดด้อย ของสมาชิกผู้กู้คือสมาชิกที่กู้เงินเพื่อนำมาลงทุนในกิจการที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนทำให้กิจการของผู้กู้ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะไม่เคยมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการมาก่อน เช่น สมาชิกที่กู้เงินมาเพื่อเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ

1) รายได้ของครอบครัวพบว่าภายในหมู่บ้านสัมภะมีรายได้จากการทำการเกษตรพอสมควรสมาชิกคนใดที่มีพื้นที่ในการทำการเกษตรมากทำให้มีรายได้ภายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะมีรายได้จากการขายผลผลิตปีละ 150,000-200,000 บาท

2) อาชีพหลักของสมาชิกผู้กู้ การประกอบอาชีพหลักของผู้กู้คืออาชีพเกษตรกร เช่นปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ปลูกข้าวโพด อาชีพที่ทำรองลงมาคือเลี้ยงสัตว์ ทำนา และ ค้าขายพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดจำนวน 3,704 ไร่ พื้นที่ทำนา มีจำนวน 900 ไร่

3) หนี้สินของธนาคารของผู้กู้จากการเข้ามาสัมผัสสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

บ้านและผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนฯ พบว่า มีหนี้สินติดอยู่กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาสูงเนินและสหกรณ์การเกษตรจำกัดสาขาสูงเนิน

2.5 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนฯ ได้รับเงินกู้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินไปซื้อวัสดุในการประกอบอาชีพทำการเกษตร เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและของใช้ภายในครัวเรือน

2) เงินส่วนอื่น ๆ ภายในหมู่บ้านสัมทบงามมีเงินในการจัดสรรให้กู้ยืมหลายประเภท เงินส่วนนี้เป็นเงินที่ปล่อยให้แก่ชาวบ้านสัมทบงามเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพได้แก่

2.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน 60,000 บาท

2.2 เงินกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านจำนวน 40,000 บาท

2.3 เงินโครงการ กขคจ จำนวน 280,000 บาท

2.4 เงินงบประมาณของ อบต จำนวน 100,000 บาท

3) กำลังการทำงาน สมาชิกภายในหมู่บ้านสัมทบงามไม่นิยมใช้เงินในการจ้างแรงงานแต่จะใช้แรงงานคนแทนเงินนอกเสียจากว่าชาวบ้านที่มีฐานะยากจนจึงรับค่าจ้างเป็นเงินซึ่งการแลกแรงงานคนนั้นภาษาชาวบ้านเรียกว่า “การลงแขก”

2.6 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า

จุดเด่น สมาชิกที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรมีประสบการณ์จากการทำมานานทำให้รู้ถึงแนวทางที่ถูกต้องทุกขั้นตอนอย่างเช่นการทำไร่มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ในระยะแรกของการเริ่มต้นปลูกคือต้องไถพรวนดินหรือถอนหน้าดินหลังจากนั้นจะนำดินพรวนลงปลูกเมื่อได้ประมาณ 1-2 เดือนจะต้องมีการใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช

จุดด้อย คือสมาชิกที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนจะดำเนินการเหมือนคนที่ที่มีประสบการณ์มาก่อนไม่ได้เพราะคนเหล่านี้ยังไม่รู้ถึงวิธีการว่าขั้นตอนแต่ละอย่างจะอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ

2) การทำบัญชี พบว่า การทำบัญชีของผู้กู้ยังเป็นลักษณะชาวบ้าน คือ ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับการทำบัญชีจะอาศัยการจดจำหรือการจดแบบง่าย ๆ เพื่อความเข้าใจของตนเองมากกว่าที่จะทำให้เป็นระบบบัญชีตามมาตรฐานทั่วไป เนื่องจากชาวบ้านส่วนมากไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านบัญชี รวมถึงไม่ยอมเสียเวลาที่จะมานั่งวิเคราะห์รายรับรายจ่ายในแต่ละวัน

2.7 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง พบว่า การกู้เงินของสมาชิกนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้จากการที่ได้กู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพ ผู้ที่มีทุนเพิ่มจากทุนเก่าที่มีอยู่แล้ว ทำให้ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือผู้กู้นำไปประกอบอาชีพใหม่เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว มีการใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์เกิดการหมุนเวียนตลอดเวลา

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้สามารถพึ่งตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้ โดยไม่ออกไปทำงานต่างถิ่นเนื่องจาก มีอาชีพในหมู่บ้านอยู่แล้ว

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ไม่เป็นหนี้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

3. ผลการทดลองวิธีใหม่

ผลการทดลองวิธีใหม่ภายในหมู่บ้านสัมทบงาม ผู้ศึกษาได้เข้าทำการศึกษากับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงินเพื่อนำมาไปประกอบอาชีพเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อปรากฏว่า ไม่ประสบผลสำเร็จสาเหตุเนื่องมาจากมาจาก เกษตรกรไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ที่แท้จริง ไม่เข้าใจถึงสายพันธุ์ไก่ที่นำมาเลี้ยง เพราะ ไก่พันธุ์ยังไม่ได้มาตรฐานหรือสมบูรณ์พอ และมีไก่ที่ติดเชื้ออยู่ในฝูงทำให้เกิดการแพร่กระจายของได้ไว เนื่องด้วยภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้ไก่ตายหรือไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ฉะนั้นจึงทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงไก่จึงไม่ประสบผลสำเร็จ

4. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

4.1 อาชีพเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืช เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด

อาชีพปลูกมันสำปะหลัง ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ดินคอกที่มีลำดับแข็งแรง ด้านทานโรคได้ดี เหมาะกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ต้องหมั่นบำรุงรักษาใส่ปุ๋ยให้ถูกวิธีมีการไถพรวนดินให้ตรงตามกำหนด

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ หัวมันมีคุณภาพเปอร์เซ็นต์แป้งในหัวมันสูงจะทำให้ขายได้ราคาดี

อาชีพปลูกข้าวโพด ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีเมล็ดพันธุ์ที่ดี ไม่เกิดหนอนในฝักข้าวโพด

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ต้องหมั่นบำรุงรักษาดินใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตรงตามวิธีมีการกำจัดวัชพืชเป็นระยะ ๆ

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ต้องหมั่นบำรุงรักษาดินใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตรงตามวิธีมีการกำจัดวัชพืชเป็นระยะ ๆ

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ถ้าเมล็ดพันธุ์ดีจะทำให้ฝักของข้าวโพดมีขนาดใหญ่ ผลผลิตที่ได้จะมีราคาสูงเฉลี่ยแล้วจะได้ประมาณ 1 ตัน/ 1 ไร่ ขึ้นไป

อาชีพปลูกอ้อย ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ลำต้นอ้อยที่แข็งแรง

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ต้องหมั่นดูแลรักษา ใส่ปุ๋ย และไถพรวนดินให้ถูกวิธี

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ถ้าอ้อยมีลำต้นที่แข็งแรงจำนวนเปอร์เซ็นต์น้ำตาลในอ้อยสูงทำให้ขายได้ราคาดีและตรงตามวัตถุประสงค์ของตลาดด้วย

4.2 การเลี้ยงสุกร ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่ดี มีลักษณะระยะเวลาการผสมพันธุ์ตรงตามกำหนดและผสมพันธุ์ได้ง่าย ให้ลูกคอก เปอร์เซ็นต์การเลี้ยงลูกมีอัตราการรอดสูง

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ให้วัคซีนตรงตามโปรแกรม อย่างถูกต้องและปลอดภัยการจัดการโรงเรือนถูกสุขลักษณะ อาหารที่ให้ก็จะต้องเป็นอาหารที่ดีและมีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของสุกร เช่น แม่พันธุ์ ต้องให้อาหารที่บำรุงร่างกาย และระบบสืบพันธุ์

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ลูกสุกรที่ได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเปอร์เซ็นต์ซากดี (ซากหมายถึง มีเนื้อแดง เนื้อจะสวย) เหมาะสำหรับท้องตลาดต้องการ

4.3 การค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สินค้าที่มีคุณภาพ ปราศจาก เชื้อโรค เป็นที่ต้องการของประชาชนในหมู่บ้านสัมทบงาม

กระบวนการนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีวิธีการส่งเสริมการขาย มีการลดราคาสินค้าบางอย่างแก่ลูกค้า

ผลผลิตที่ได้ คือ ลูกค้าจะได้สินค้าที่มีคุณภาพดี และมีการบริการที่ดีจากผู้ประกอบการร้านค้า

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลจากโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นมีผลเกิดขึ้นมากมายจากหมู่บ้านทั้งด้านการประกอบอาชีพ และในด้านการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

5.1 ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมมือกันบริหารจัดการกองทุน โดยจัดสรรเงินให้สมาชิกกู้ เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้สมาชิกกู้เงินสามารถนำเงินมาใช้กองทุนได้ ภายในหมู่บ้านมีการสร้างรายได้จากเม็ดเงินที่กู้ยืมจากกองทุน

5.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านสัมทบงาม

1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี ดีมาก 87.5%

- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดี 79%
- 3) สมาชิกในชุมชนมีการรวมกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนขึ้น 10%
- 4) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 100%

5.3 ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1) การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ ไม่ว่าจะด้านการปฏิบัติงาน หรือด้านเอกสาร ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างง่ายและรวดเร็ว
- 2) การให้สมาชิกกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อนำมาประกอบอาชีพทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นภายในครอบครัวและมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ
- 3) การติดตามสมาชิกผู้กู้เงินของกองทุนได้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ ประเมินผลความสามารถในการชำระคืนเงิน ทำให้ผู้กู้สามารถนำเงินมาชำระคืนกองทุนได้ตามกำหนด
- 4) คณะกรรมการมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงที

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการได้ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการนี้

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

- 1) การเกิดกองทุน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกองทุนพอสมควร มีส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจคณะกรรมการได้ให้คำปรึกษาและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน
- 2) คณะกรรมการจะเข้มแข็ง เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนเมื่อกองทุนได้รับเงินจัดสรรมาจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินการให้สมาชิกยื่นขอกู้ โดยผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกันและผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น ถึงจะค้ำประกันผู้กู้ได้
- 3) ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารของคณะกรรมการกองทุนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมาจากการคัดเลือกของชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้านกำหนดกฎระเบียบกองทุน สมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ให้ไว้อย่างเคร่งครัด
- 4) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตนเอง มีความเข้าใจในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองช่วยในการทำมาหากิน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

5) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การกู้เงินกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพหลายอาชีพที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

6) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อชาวบ้านอยู่ดีกินดี รู้จักร่วมกันคิดกันสร้างเพื่อให้หมู่บ้านอยู่ด้วยความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความสามัคคี เมื่อผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้นำที่มีความยุติธรรม หมู่บ้านก็จะเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) ชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและให้แนวคิดปัญหาต่างที่เกิดขึ้น เช่น สมาชิกกองทุนมีการจัดเวทีประชาคม เมื่อมีการปล่อยกู้แต่ละครั้ง

2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุน เช่นคณะกรรมการมีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ดี

3) ชุมชนมีความกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุน เช่นผู้กู้บางรายยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้แต่ก็นำเงินมาชำระก่อนกำหนด เพราะต้องการลดดอกเบี้ย

4) ชุมชนสร้างอาชีพมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้ เช่น ชาวบ้านจะมีอาชีพทำเกษตรกรรมตลอดทั้งปี

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1) ชุมชนไม่แสดงความคิดเห็นที่แท้จริงให้ทราบ เรื่อง หนี้สินนอกระบบ

2) ชาวบ้านที่ฐานะยากจนกู้เงินจากกองทุนได้จำนวนน้อย เพราะไม่มีผู้ค้ำประกัน

3) ชุมชนหลีกเลี่ยงคำถามที่ถามเพื่อตอบแบบสอบถาม เช่น ไม่อยากให้ข้อมูลที่แท้จริง

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเองและพยายามเรียนรู้จากหน่วยงานที่ทางรัฐบาลจัดให้ และได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพยายามลดข้อได้แย้งภายในกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างคณะกรรมการและชุมชนเป็นรากฐานให้เกิดความเข้มแข็งหมู่บ้าน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) หมู่บ้านสัมทบงามมีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการเงินทุนได้ดี โดยพิจารณาจากคณะกรรมการในการปล่อยเงินกู้ต้องมีการจัดประชุมทุกครั้ง
- 2) ประชาชนในหมู่บ้าน สัมทบงามมีความสามัคคีให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และภายในชุมชนมีผู้นำที่มีความยุติธรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์ในบทนี้จะเป็นการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเข้มแข็งในอนาคต

1.สรุป

จากการติดตามผลประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาหมู่บ้านสัมภวงามสรุปได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านสัมภวงาม
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านสัมภวงามและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) เพื่อศึกษาถึงเศรษฐกิจฐานรากของหมู่บ้านสัมภวงาม
- 4) เพื่อศึกษาถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านสัมภวงาม
- 5) เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือในการสร้างองค์กรเครือข่ายในหมู่บ้านสัมภวงาม

1.2 วิธีดำเนินการ

- 1) สัมภาษณ์ตามแบบ บร. ต่างๆ
- 2) สังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.3 ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการภาพรวมของกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

- 1) ผลการประเมิน หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2) ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2 อภิปราย

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

- 1) ด้านสภาพทั่วไปบ้านสัมทบงานทางด้านเศรษฐกิจจะอยู่ในระดับพอเพียงโดยเฉพาะด้านเกษตรกรรมชาวบ้านรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตรเพื่อสามารถเลี้ยงครอบครัวให้อยู่ดีกินดี
- 2) การดำเนินงานของกองทุน มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ด้วยความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้านสัมทบงาน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน จากความกระตือรือร้นในความเป็นเจ้าของกองทุน ช่วยกันออกความคิดเห็น วางแผนแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชน
- 4) แนวทางการพัฒนาการบริหารกองทุน คือ การเปิดโอกาสการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้คนในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก
- 5) ความร่วมมือ ความซื่อสัตย์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนกองทุนหมู่บ้านสัมทบงาน

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

- 1) ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการจัดตั้งกองทุนเพื่อประโยชน์ของชุมชน
- 2) คณะกรรมการมีการพิจารณาปล่อยเงินกู้ถูกต้องตามระเบียบ
- 3) ความมุ่งมั่นในการพึ่งพาตนเอง สามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน
- 4) ผู้กู้มีความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาตนเอง

ปัจจัยด้านลบ

- 1) เนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการใหม่ ทำให้สมาชิกบริหารกันเองอาจทำให้ยังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์และระเบียบเกี่ยวกับการทำบัญชี
- 2) สมาชิกบางราย ไม่นำเงินที่กู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์เมื่อถึงกำหนดชำระ ไม่สามารถที่จะนำเงินมาชำระได้ตรงตามกำหนด
- 3) เนื่องจากคณะกรรมการบางคน ไม่มีเวลาให้กับการบริหารงานจึงเป็นภาระหนักอยู่กับคณะกรรมการเพียงบางคน โดยเฉพาะคณะกรรมการที่ทำงานเกี่ยวกับระบบบัญชี

2.3 เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานผู้ศึกษาได้เรียนรู้ถึงการสร้างองค์กรเครือข่ายในหมู่บ้านสัมทบงานซึ่ง

เป็นองค์กรเครือข่ายของเกษตรกรสร้างขึ้นเพื่อรองรับผลผลิตของประชากรภายในหมู่บ้าน และยังมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้อีกด้วย

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนบ้านสัมภพงาม

- 1) ความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า ประชาชนในบ้านสัมภพงามมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าเพราะเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีทำให้ไม่ต้องไปหางานทำที่นอกพื้นที่
- 2) ชุมชนมีความสามัคคี เพราะต่างครอบครัวช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านแรงงานโดยไม่ต้องใช้เงินแลกกับกำลังกาย
- 3) ผู้นำมีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่มีการลักขโมยเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
- 4) ประชาชนในหมู่บ้านสัมภพงามมีความซื่อสัตย์ต่อกัน โดยจะเห็นได้จากความเป็นสมาชิกของกลุ่มกองทุนสหกรณ์นิคมสูงเนิน

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินได้นำเงินไปดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้เพื่อช่วยสร้างรายได้สามารถนำเงินไปหมุนเวียนในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่แล้ว

ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งจากการมีเงินทุนที่สามารถใช้ได้ทันท่วงทีและโอกาสที่พึงได้รับประโยชน์

ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า รูปแบบวิถีชีวิตคนในหมู่บ้านสัมภพงามเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี ก่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

- 1) ควรมีแนวทางในการแก้ไขสำหรับสมาชิกที่ไม่สามารถนำเงินมาชำระได้ตามกำหนดภายในเวลา 1 ปี
- 2) ระเบียบเกี่ยวกับหลักประกันเงินกู้ ควรมีหลักทรัพย์มาเป็นหลักประกันในการขอกู้ด้วย
- 3) มีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำแนวทางมาแก้ไข

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ในการรับชำระเงิน ทางคณะกรรมการควรกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่แน่นอน เพื่อให้ผู้กู้มาชำระเงินได้สะดวกขึ้น

2) ควรมีการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะๆ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเข้าตรวจสอบ

3) ในการบริหารงานควรมีการติดตามการทำงานอย่างจริงจังและเคร่งครัด ว่าผู้กู้เงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์มากน้อยแค่ไหน

4) ควรมีหน่วยงานรัฐบาลออกมาช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) ควรมีข้อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการให้ชัดเจน มีการกระจายความรับผิดชอบเพื่อการตรวจสอบความโปร่งใส สมาชิกทุกคนสามารถทำความเข้าใจในรูปแบบการบริหารจัดการได้ชัดเจน

3.3 ข้อเสนอแนะนำไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) การกู้เงิน ไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุนอาจจะมีการศึกษาตลาดให้แน่นอน

2) สมาชิกควรจะหาเทคนิควิธีการเพิ่มผลผลิต และปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ดีเพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น เพื่อจะได้มีราคาที่สูง

3) ควรใช้แรงงานคนให้มากที่สุด เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุนในการผลิต

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยค้นคว้าต่อไป

1) จากนโยบายที่มุ่งเน้นผลในระยะยาว ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่เกิดบริการสาธารณะ เพื่อเป็นการสร้างรายได้และให้เกิดการหมุนเวียน ต่อยอดกอ

2) ควรทำการวิจัยกลุ่มผู้กู้ว่านำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในครอบครัวอย่างไร

3) ควรทำการวิจัยว่าเงินที่กระจายลงมาสู่ท้องถิ่นนั้นมีประโยชน์จริงหรือไม่ สามารถพัฒนาอาชีพ เป็นแหล่งหมุนเวียนให้ชาวบ้าน มีผลดีหรือผลเสียมากกว่ากัน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสั้มกบงาม. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สั้มกบงาม. นครราชสีมา.
- กรุงเทพ, ธนาคาร. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. 2544. ภาวะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์ (เอกสารเพิ่มเติม). นครราชสีมา.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสั้มกบงาม. 2544 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสั้มกบงาม. นครราชสีมา
- กรุงเทพฯ, ธนาคาร. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. 2544. ภาวะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- เทคโนโลยี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- เทคโนโลยี, มหาวิทยาลัย. 2544. ชุดวิชาสารนิพนธ์ (เอกสารเพิ่มเติม). นครราชสีมา.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.